

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 03.05.2016, sp. zn. 23 Cdo 4093/2015, ECLI:CZ:NS:2016:23.CDO.4093.2015.1

Číslo: 95/2017

Právní věta: Právní úkon učiněný prostřednictvím telefaxu splňuje požadavek písemné formy, je-li telefaxem přenášena listina podepsána osobou, která právní úkon činí.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 03.05.2016

Spisová značka: 23 Cdo 4093/2015

Číslo rozhodnutí: 95

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Právní úkony

Předpisy: § 40 odst. 4 předpisu č. 40/1964Sb. ve znění do 31.12.2012

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 9. 2014, sp. zn. 1 cmo 351/2013.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Městský soud v Praze v této věci druhým rozsudkem ze dne 19. 9. 2013, č. j. 5 Cm 236/2009-260, zrušil rozhodčí nález rozhodce JUDr. Ing. P. Š. ze dne 10. 3. 2010 (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem II).

2. Soud prvního stupně uzavřel, že výzva ke jmenování rozhodce adresovaná JUDr. S., právní zástupkyni původní žalobkyně (dále jen „dlužník“), nebyla řádně doručena, neboť bylo prokázáno pouze doručení do budovy jejího sídla, kde převzal zásilku recepční, který podepsal předmětnou doručenkou, ale převzetí zásilky nepoznamenal do knihy doručené pošty, neboť ta se v té době nevedla, zásilku uložil do skříňky určené pro JUDr. S., kde si ji však mohla vyzvednout i jiná osoba než adresát. Do dispozice JUDr. S. se výzva ke jmenování rozhodce dostala prostřednictvím faxu. Faxová výzva ze dne 22. 10. 2007 obsahuje náležitosti uvedené v § 40 odst. 4 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obč. zák.“). Doručení faxem má stejnou relevanci jako doručení poštou, námitka dlužníka, že vzhledem k důležitosti výzvy ke jmenování rozhodce měla být tato výzva doručena do vlastních rukou poštou, je bezpředmětná. Soud měl za prokázáno, že ve věci rozhodoval rozhodce, který byl podle rozhodčí smlouvy povolán k rozhodování

sporu, neboť dlužník nevyužil možnosti určit svého rozhodce, ačkoliv byl k tomu protistranou řádně vyzván.

3. Po zopakování dokazování měl soud prvního stupně za prokázané, že zásada předvídatelnosti soudního rozhodnutí byla v předmětném rozhodčím řízení porušena, neboť účastníkům ani po opakovaných změnách žaloby nebyl sdělen názor rozhodce ve smyslu § 118 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). Rozhodce dostatečně nesplnil ani poučovací povinnost, když žalovanou nepoučil v průběhu rozhodčího řízení podle § 118a o. s. ř. o nutnosti doplnit tvrzení a důkazy, ani o důsledcích nesplnění této povinnosti na výsledek sporu.

4. K odvolání žalované Vrchní soud v Praze v pořadí druhým rozhodnutím ze dne 16. 9. 2014, č. j. 1 Cmo 351/2013-298, změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. tak, že žaloba s návrhem na zrušení rozhodčího nálezu rozhodce JUDr. Ing. P. Š. ze dne 10. 3. 2010 se zamítá (výrok pod bodem I), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem II).

5. K důvodům pro zrušení rozhodčího nálezu uvedeným v ustanovení § 31 písm. c) a d) zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZŘŘ“), odvolací soud odkázal na své první rozhodnutí ve věci ze dne 16. 4. 2013, č. j. 1 Cmo 359/2012-246, v němž uzavřel, že nejsou dány. Odvolací soud zdůraznil, že k perfektnosti písemné výzvy ke jmenování rozhodce zcela postačuje, dostane-li se do dispozice adresáta, který má objektivní možnost seznámit se s obsahem projevu vůle; fakticita seznámení přitom nezbytná není. Odvolací soud připustil možnost, že výzva ke jmenování rozhodce doručená do recepce sídla JUDr. S. se do její dispozice skutečně dostat nemusela, když zásilku ze skříňky mohla odnést i jiná osoba než její adresát. Faxová výzva žalované splňuje náležitosti platného právního úkonu učiněného v písemné formě, neboť lze jednoznačně určit jejího odesílatele, adresáta i obsah. Součástí je i vlastnoruční podpis právního zástupce žalované. Faxový žurnál dokládá, že k přenosu faxové zprávy v rozsahu dvou stran došlo s kladným výsledkem OK. Odvolací soud proto považuje za prokázané, že výzva k určení rozhodce se dostala do dispoziční sféry JUDr. S., právní zástupkyně dlužníka.

6. Dále odvolací soud poukázal na určitý posun v judikatuře Nejvyššího soudu, například v rozhodnutí ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. [23 Cdo 1546/2012](#), v němž dovolací soud konstatoval, že je třeba v každém jednotlivém případě zkoumat, zda bylo poučení podle ustanovení § 118a o. s. ř., jehož smyslem je zabránit tomu, aby byl účastník ve sporu neúspěšný proto, že neunesl břemeno tvrzení či břemeno důkazní, na místě a jestli případné neposkytnutí poučení znamenalo, že účastník nebyla dána příležitost chybějící tvrzení či důkazy doplnit (navrhnout).

7. V řízení před soudem prvního stupně bylo prokázáno, že v rozhodčím řízení proběhlo pět jednání. Rozhodce vydal pět usnesení, na základě kterých účastníci doplňovali svá vyjádření. Předmětem rozhodčího řízení byly přitom nároky na náhradu škody a smluvní pokuty, k jejichž existenci bylo vedeno poměrně rozsáhlé dokazování. V průběhu řízení nedošlo k odlišnému právnímu posouzení těchto nároků, z něhož by vyvstala potřeba doplnit tvrzení, popřípadě navrhnout další důkazy. Z tohoto důvodu dospěl odvolací soud k závěru, že poučení podle § 118a o. s. ř. nebylo v rozhodčím řízení na místě. Rozhodce nepostupoval ani nepředvídatelně, neboť rozhodl o nároku na náhradu škody a smluvní pokuty, tedy o nárocích, které byly takto v rozhodčím řízení uplatněny a byly shledány důvodnými na základě řádně provedeného dokazování.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

8. Poté, co žalobkyně SMV centrum, s. r. o., podala dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, byl na její majetek prohlášen usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 16. 2. 2015, č. j. KSBR 33 INS

31898/2014-A-15, zveřejněným v insolvenčním rejstříku dne 16. 2. 2015 v 10:21 hodin, konkurs.

9. Krajský soud v Brně usnesením ze dne 27. 8. 2015, č. j. KSBR 33 INS 31898/2014-B-32, rozhodl o pokračování v dovolacím řízení vedeném pod sp. zn. 23 Cdo 1513/2015. Insolvenční správce se stal účastníkem řízení namísto dlužníka.

10. Přípustnost dovolání žalobce odvozuje ze znění § 237 o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky, jež nebyla dovolacím soudem dosud řešena, respektive na otázce, kterou soudy řešily v rozporu s hmotným právem. Dovolatel zdůraznil, že výzva ke jmenování rozhodce odeslaná žalovanou faxem se nedostala do dispozice dlužníka, který v důsledku toho nemohl jmenovat rozhodce. Nepřípadný je odkaz soudů na nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 1. 2006, sp. zn. [I. ÚS 463/03](#), který řešil doručování soudu, nikoli účastníkovi. Ústavní soud měl v této věci za prokázáno odeslání telefaxu, ale nikoliv jeho doručení, či dokonce obsah. Dále dovolatel argumentuje tím, že podání učiněné faxem bylo třeba do tří dnů doplnit písemně, což žalovaná neučinila. Dovolatel zpochybňuje i způsob doručení výzvy ke jmenování rozhodce, neboť takto důležitý úkon měl být doručen doporučeným dopisem. S odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2008, sp. zn. [32 Odo 940/2006](#), dále dovolatel upozorňuje, že písemná forma právního úkonu předpokládá existenci dvou náležitostí, a to písemnosti a podpisu. Výzva ke jmenování rozhodce však neobsahuje podpis jednající osoby.

11. Nemají-li strany v rozhodčím řízení rovné postavení a není-li jim poskytnuta plná příležitost k uplatnění jejich práv podle § 18 ZRŘ, je naplněn důvod pro zrušení rozhodčího nálezu uvedený v § 31 písm. e) ZRŘ, neboť straně nebylo umožněno věc před rozhodci projednat. Rozhodce porušil zásadu předvídatelnosti rozhodnutí a nesplnil poučovací povinnost ve smyslu § 118 odst. 2 o. s. ř. a § 118a o. s. ř.

12. Závěrem dovolatel navrhl Nejvyššímu soudu, aby napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

13. Žalovaná se dle obsahu spisu k podanému dovolání nevyjádřila.

III.

Přípustnost dovolání

14. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2013 (srov. bod 2 článku II., zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony).

15. Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání bylo podáno včas (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) k tomu oprávněným subjektem (účastníkem řízení), který byl v době podání dovolání řádně zastoupen advokátem (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), dospěl k závěru, že dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumal podle ustanovení § 242 o. s. ř.

16. Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky, zda právní jednání učiněné před zahájením rozhodčího řízení faxem splňuje požadavek písemné formy, která nebyla v rozhodování dovolacího soudu dosud vyřešena; není však důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

17. Strany si ujednaly rozhodčí doložku, jejíž sporná část zní „... Pokud jedna strana neurčí rozhodce do 30-ti dnů od písemné výzvy druhé strany k jeho určení, smluvní strany sjednávají, že spor bude

rozhodnut pouze rozhodcem, kterého určila první strana...”

18. V rozhodčí doložce tedy bylo výslovně ujednáno, že výzva k určení rozhodce musí být písemná. Podle ustanovení § 40 odst. 4 obč. zák. je písemná forma zachována mimo jiné i tehdy, je-li právní úkon učiněn elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která právní úkon učinila. Z obsahu spisu vyplývá, že předmětná faxová výzva splňuje potřebné náležitosti písemného právního úkonu. Nepřípadná je námitka dovolatele, že výzva nebyla podepsána jednající osobou. Faxovou zprávou odeslanou právním zástupcem žalované dne 23. 10. 2007 byl dlužník informován o uplatnění nároků na smluvní pokutu a na náhradu škody, o započtení pohledávky a byl vyzván k určení osoby rozhodce. Současně mu byl oznámen rozhodce určený žalovanou. Zpráva byla podepsána právním zástupcem žalované, JUDr. J. Š., Ph.D., a to včetně podpisu vlastnoručního.

19. Zpochybňuje-li dovolatel doručení faxové zprávy, je třeba uvést, že ze skutkových zjištění soudů vyplývá opak. Z faxového potvrzení předloženého žalovanou vyplývá, že zpráva byla odeslána dne 23. 10. 2007 v 13:49 hodin na faxovou adresu JUDr. S. s výsledkem doručení „OK“. Analogicky lze odkázat na závěr učiněný v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2007, sp. zn. [28 Cdo 2827/2006](#) (dovolací soud se v tomto rozhodnutí zabýval situací, kdy soud nedohledal faxové podání účastníka), v němž dovolací soud uzavřel, že dokladem o zaslání faxové zprávy je faxové potvrzení o bezchybném odeslání faxové zprávy i faxový žurnál dokládající, že zpráva byla odeslána s výsledkem doručení „OK“. V nyní posuzované věci tedy má dovolací soud za to, že výzva k určení rozhodce se dostala do dispoziční sféry právní zástupkyně dlužníka.

20. Je třeba odmítnout i dovolací námitku, že k faxové zprávě nemělo být přihlíženo, když ji žalovaná nedoplnila do tří dnů předložením originálu, popřípadě písemně ve shodném znění. Dovatel směřuje k ustanovení § 42 odst. 3 o. s. ř. (v tehdy účinném znění), jež se však vztahuje pouze na podání ve věci samé adresované soudu, přičemž ust. § 42 odst. 3 o. s. ř. nelze aplikovat ani přiměřeně, neboť ustanovení § 30 ZŘŘ se vztahuje až na řízení před rozhodci, tedy na řízení zahájené podáním žaloby v rozhodčím řízení. V daném případě je třeba aplikovat § 40 odst. 4 obč. zák., podle něhož je písemná forma zachována v případě, že právní jednání je učiněno faxem.

21. Ze skutkových zjištění vyplývá, že výzva žalované byla učiněna prostřednictvím telefaxu. Vzhledem k tomu, že v případě telefaxu se skenuje psaný text z listu papíru a zasílá se na jiný faxový přístroj, který zprávu přijme a vytiskne její kopii na list papíru, je v případě podepsané textové zprávy dodržen požadavek písemné formy, neboť lze identifikovat osobu, která právní úkon učinila. Lze tedy přijmout závěr, že právní úkon učiněný prostřednictvím telefaxu splňuje požadavek písemné formy, jestliže je podepsán osobou, která tento úkon činí.

22. Dovatel dále namítá, že výzva ke jmenování rozhodce měla být (vzhledem k důležitosti) doručena minimálně doporučeně poštou. Ani této výtce však nelze přisvědčit. Strany si ujednaly pouze požadavek písemnosti výzvy a ten byl naplněn. Žádná dohoda stran ohledně způsobu doručení výzvy nebyla. Navíc nelze přikládat větší váhu písemnému právnímu úkonu, který byl doručen doporučeně poštou než písemnému právnímu úkonu učiněnému faxem.

23. K namítanému porušení zásady předvídatelnosti a nesplnění poučovací povinnosti rozhodcem dovolatel nevymezil, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání, jež je podle ustanovení § 241a odst. 2 o. s. ř. povinnou náležitostí dovolání (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2394/2013](#), publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 4/2014).

24. Podle ustanovení § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na

vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

25. Požadavku na vymezení přípustnosti dovolatel v části dovolání, v níž tvrdí nepředvídatelnost rozhodnutí a nesplnění poučovací povinnosti rozhodcem, nedostál, neboť pouze obecně uvádí, že „napadené rozhodnutí řeší právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla vyřešena, resp. otázku, která byla předchozími soudy řešena v rozporu s hmotným právem, a dále pak jde i o rozhodnutí, které přináší judikaturu novou s možným dopadem na rozhodování soudů v obdobných případech a řeší otázku mající v dané věci určitý význam (rozhodnutí s judikatorním dopadem)“. Následně dovolatel rekapituluje závěry soudu prvního stupně i soudu odvolacího, aniž by bylo patrné, v čem konkrétně spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání. Pouze pro úplnost dovolací soud uvádí, že i pokud by dovolatel považoval dovolání za přípustné proto, že se odvolací soud měl odchýlit od ustálené judikatury dovolacího soudu, požadavku na vymezení přípustnosti dovolání nedostál, neboť v takovém případě musí být z obsahu dovolání patrné, o kterou otázku hmotného nebo procesního práva jde a od které „ustálené rozhodovací praxe“ se řešení této právní otázky odvolacím soudem odchyluje (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2394/2013](#), publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 4/2014).

26. Rozhodnutí odvolacího soudu je tedy správné, dovolací soud proto dovolání jako nedůvodné zamítl (§ 243b odst. 2 o. s. ř.).